

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIJA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administra-
tia. Preţul după tariful
şi învolak.

Manuscrisele nu se în-
napoiak.

Război sau Pace.

Problema Alsaciei-Lorena.

În 1871, când Germania nesocotind dreptul ginţilor şi principiul naţionalităţilor a răpit Franţei învinse Alsacia-Lorena, s'a prezis că prin greşala Prusiei, nu vor trece mulţi ani, şi rasele slave şi latine se vor uni contra rasei germane. Profecţia este de mult împlinită, iar evenimentele o confirmă din ce în ce mai evidential. Rusia, marea putere slavă, este de mult aliata Franţei, care în ultimul timp a încheiat un tratat secret şi cu Spania. Popoarele slave din Balcani sunt sub directa influenţă a Rusiei, după cum războiul balcanic a dovedit. Numai Italia, graţie unor anumite împrejurări diplomatice — este singura ţară latină alipită puterilor germane.

Evenimentele politice ale anului trecut au confirmat şi mai mult această coaliţie a raselor latino-slave contra rasei germane.

Este cunoscută polemica aprinsă din primăvara trecută dintre presa rusă şi cea germană. Urmarea acestei polemici este hotărârea Germaniei de a-şi mări contingentul armatei de pace, care în curând va fi de un milion de soldaţi. Prin realizarea acestui proiect situaţia forţelor armate dintre Franţa şi Germania va fi cu totul defavorabilă Franţei. Aceasta va trebui să răspundă. Însă cum? A încerca mărirea contingentului prin ridicarea serviciului militar obligator dela 3 ani la 4 sau 5 ani este o imposibilitate, din cauza stagnării populaţiei, marilor greutăţi financiare şi loviturii care s'ar da industrialismului francez. N'ar rămânea altceva decât adoptarea sistemului elveţian al miliţilor naţionale.

Încerca-va însă Franţa adoptarea acestui principiu democratic al naţiunilor armate, care i-ar asigura maximum de apărare cu minimum posibil de cheltuieli, este încă problematic. În tot cazul în curând însă toate puterile vor intra într'un nou dans macabru de înarmări.

Isbucni-va război? Va învinge pacea? Cu acelaşi nelinişte se întreabă diplomaţii, ca şi cei cari au răspunderea conducerii popoarelor.

Încordarea acută dintre Franţa şi Germania, care este una din cauzele principale ale înarmărilor generale, nu va dispărea decât în ziua când s'ar hotărâ a sta, de vorbă asupra motivului acestei încordări cu hotărârea de a accepta o rezolvire fără jignirea nici unei din părţi. Altfel situaţia de azi va continua până în ziua când o scântea venită cine ştie de unde, va aprinde praful de puşcă din atmosferă. Şi pe urmă... potopul.

Înţelegerea dintre Franţa şi Germania nu este o imposibilitate, după cum n'a fost o imposibilitate alianţa cu Rusia, care amintea dezastrul din 1812 şi războiul dela Crimeea, şi înţelegerea cordială cu Anglia, „Inţamul Albion“, care amintea dezastrul dela Waterloo şi anexarea vechilor coloniilor franceze Indille, Canada, Egiptul.

Obstacolul înţelegerii este amintirea anului teribil când Alsacia şi Lorena au fost răpite.

În 1871, când duşmanul era la porţile oraşului, când or-ce rezistenţă era imposibilă, Franţa n'a acceptat demembrarea celor două provincii, decât în faţa forţei brutale. A iscălit tratatul de pace dela Francfurt, care a sancţionat noua stare de fapt, însă primul gând a fost pregătirea de război, pregătirea revanşei. Istoria amintea tot trecutul de mărire: epoca cruciadelor,

secolul lui Ludovic cel mare, revoluţia dela 1789 şi cea dela 1848, epoca napoleoniană, şi burghezia franceză hrănită de acest orgoliu naţional nu putea uita dezastrul dela Sedan şi privea revanşa ca un eveniment necesar şi imediat. Generaţia venită după 1871 şi care a crescut în principiile democraţiei largi şi umanitare propovădite sub a treia republică, având aceiaşi iubire de ţară şi deplângând cu acelaşi durere provinciile pierdute, a început a opune celor cari vorbeau de revanşe, ideatul unei apropieri de Germania pe baza unor concesiuni reciproce. Pacifismul a triumfat deasupra idelilor războinice.

Ceeace a contribuit în largă măsură la renunţarea or-cărui idei de revanşe, a fost atitudinea din ultimii ani a Alsaciei-Lorena. După anexare aproape 200.000 de alsacieni-lorenei emigrat în Franţa. Cel rămaşi aşteptau cu încredere revanşa liberatoare. Ani au trecut, armatele liberatoare ale Franţei n-au sosit şi de aci a urmat resemnarea. După anexare cele două provincii, graţie unei administraţii priecute, graţie populaţiilor laborioase venite de prin părţile Prusiei orientale, graţie capitalurilor germane, s-au transformat repede în câştiva ani, ajungând azi la o mare dezvoltare industrială şi comercială. Toate interesele economice ale celor două provincii sunt în Germania, deoarece acolo găsesc debuşeu pentru produsele lor, de Franţa fiind despărţite prin linia vamală. Odată cu această evoluţie economică a Alsaciei-Lorenei, s'a realizat o schimbare în spiritul majorităţii populaţiei. A mai dori, războiul ar fi însemnat să expue ţara lor să fie trecut prin ascuţitul săbiei celor două armate, ar fi însemnat ca ţara lor să fie teatrul celui mai crud, celui mai sângeros, celui mai neuman război. De acela azi majoritatea populaţiei din Alsacia-Lorena, toate partidele dela cel conservator clerical până la cel socialist, au declarat că nu voesc ca ţara să redevie franceză prin război, ci din contră să poată realiza apropierea între genul şi bogăţia Franţei, cu spiritul de metodă şi de întreprindere al Germaniei.

Deşi sunt numeroase grupările naţionale ale căror aspiraţii autonome încă nu sunt realizate şi în baza principiilor de naţionalitate se vor mai da încă multe lupte, deşi ciocnirea între rasa slavă şi cea germană devine din ce în ce inevitabilă, totuşi prin realizarea apropierei franco-germane factorii păcii ar deveni mai puternici decât cei ai războiului.

Apropierea franco-germană este imposibilă fără condiţiuni. Şi condiţiunea cea mai principală este schimbarea situaţiei actuale a Alsaciei-Lorena. Germania invoacă dreptul brutal al cuceririi, sancţionat prin tratatul dela Francfurt; Franţa principiul democratic al dreptului ginţilor, deşi — în treacăt fie zis, — ea însăşi a nesocotit acest principiu, distrugând libertatea popoarelor pe care le-a cucerit în celelalte continente.

În anii din urmă s'a produs o diminuare a intransigenţei ambelor părţi. Şi în Franţa ca şi în Germania grupările democratice luptă de mulţi ani pentru apropierea ambelor ţări, pe baza acordării unei autonomii provinciilor răpite în 1871.

Realizarea acestei apropieri va aduce o schimbare generală în politica diplomaţiei europene, şi echilibrul forţelor s'ar schimba în dauna rasei slave.

Sforţările de până acum însă n'au înfăptuit aproape nimic, iar apropierea franco-germană este încă o chestie de viitor. Realitatea confirmă din ce în ce coaliţia raselor slave-latine contra ra-

sei germane. Numai apropierea de care vorbeam mai sus ar aduce un dezechilibru acestei coaliţii. Deaceia coaliţia slavo-latină va putea provoca războiul, — de care toată lumea vorbeşte cu groază, — în clipa când forţele germanice vor fi mai slăbite.

Despre ceea ce va urma acestul eveniment, istoricul viitorului va vorbi cu groază. Societatea noastră trăeşte într'o epocă anterioară războiului. Cu toate asigurările de pace ale marilor puteri, diplomaţia internaţională priveşte ca inevitabilă, ciocnirea într'un viitor nu atât de îndepărtat. Războiul acesta va pune capăt problemelor naţionale şi sociale care agită azi toată lumea civilizată, sau va provoca isbucnirea tumultuoasă şi violentă a nemulţămîrilor populare? Istoria cea mai apropiată a războaielor balcanice ne arată că prin foc şi prin forţa armelor nu s'a pus capăt problemelor naţionale. Şi Bulgaria şi Serbia şi Grecia deţin azi terenuri şi populaţii, cari şi le revendică reciproc. Cât despre Albania este cunoscută de toţi soarta nenorocului principiu de Wied. *Intrigile marilor puteri şi apetiturile de cucerire ale claselor conducătoare au înfrânt conştiinţa naţională şi principiul naţionalităţilor.*

De aci gravele conflicte din Balcani, cari întrepîn şi acum — după aproape un an dela încheierea păcii din Bucureşti — dela Dunăre şi până la Marea Egee o atmosferă încărcată cu praful de puşcă.

De acela războiul viitorului — care ar deslănţui toate forţele şi toate patimile — va aduce poate un chaos al nesigurăţii generale.

Aceasta este situaţia creiată de încordarea dintre Franţa şi Germania, încordare provocată de actul brutal din 1871, şi care nu va înceta decât, când Alsacia-Lorena îşi va căpăta autonomia, atât de reclamată de populaţia celor două provincii.

al. negură.

Renaşterea Turciei.

Activitatea guvernului turc.

Este incontestabil, că „omul bolnav“ al Europei — Turcia — se află în plină reconvalescenţă. Graţie unor cărmuitori pricepuţi, în frunte cu ministrii Enverbey şi Talaatbey, Turcia a tras învăţăturile inomise din dezastrul războiului balcanic, a căutat să aplaneze diferendele, cari o stânjeneau în lecurea ranelor sângeroase ale trecutului, şi s'a pus pe munca anevoioasă a reorganizării interne a imperiului Semilunii.

Zilele trecute şi-a desfăşurat în camera turcească expozeul militar ministrul de război Enverbey. A desvălit fără cruţare cauzele desastrelor, a înşirat date reci, a arătat măsurile radicale, pe care a ţinut să le pună în aplicare pentru reorganizarea armatei şi când, prezentând bugetul resortului său, a cerut votarea acestuia, camera turcească l-a votat între aplauze în unanimitate şi fără discuţie.

Acelaşi entuziasm şi aceiaşi armonie şi înţelegere deplină s'a manifestat şi în şedinţa de alaltăeri a camerei turceşti, când în prezenţa întregului cabinet, ministrul de interne Talaat-bey a dat cetire unei lungi declaraţiuni, expunând activitatea guvernului până în prezent.

Iată în resumat această declaraţie, după a cărei cetire s'a primit cu 213 voturi contra 1 următoarea moţiune:

„Declaraţia guvernului merită încrederea Camerei“.

Declaraţia guvernului.

Declaraţia aminteşte la început împrejurările nenorocite în cari cabinetul Mahmud Şefket a luat puterea, sforţările depuse de acest cabinet pentru perfecţionarea armatei, încheierea de convenţiuni economice cu marile Puteri cari asigură noii venituri ţării şi îmbunătăţirea finanţelor Turciei. Cabinetul actual se străduieşte să urmeze politica lui Mahmud Şefket.

Declaraţia reaminteşte apoi recucerirea Adrianopolului şi efectul moral însemnat al acestui act, ridicarea prestigiului ţării atât de mult sdruncinat prin înfrângeri şi turburări. Guvernul a făcut ca armata, ce se credea în stare de descompunere, să dovedească păstrarea calităţilor ei patriotice şi restabilirea cinstei militare care era pierdută.

Declaraţia anuntă că tratatele ce au trebuit semnate ca o consecinţă a războiului sunt depuse la Camera. Relevă că aceste tratate saligardează drepturile civile şi politice ale supuşilor otomani şi în special ale musulmanilor din teritoriile cedate, şi asigură existenţa comunităţilor musulmane. Se aminteşte de îmbunătăţirea comerţului, de crearea băncilor agricole, a unui Credit fonciar, de asociatuni cooperative agricole, de bănci populare, aceste din urmă create după organizarea similară din România şi Bulgaria.

Declaraţiunea spune apoi: Obstacolele cari stânjeneau libertatea noastră de a încheia tratate de comerţ ne opresc din nenorocire în silinţele noastre, dar guvernul socoteşte ca principala lui sarcină economică de a saligarda în relaţiile noastre cu Puterile libertatea noastră care este dreptul nostru evident.

Cu privire la armată, declaraţia guvernului zice: De oare ce ne aflăm în necesitatea de a completa cât mai repede instrucţia şi educaţia armatei, am adus din Germania o misiunea militară foarte mare şi importantă. Considerăm ca o datorie a declara că personajele compunând această misiune îşi dau toată silinţa cu un mare zel a-şi face datoria şi aceasta merită recunoştinţa Camerei.

Terminând, camera a făcut ministrului Talaatbey şi celorlalţi miniştri vii ovăţiuni.

Incidentele dela graniţa româno-bulgară.

Declaraţiunile ministrului Derussi. — Noui amănunte.

Ministrul plenipotenţiar român la Sofia, dl Derussi, care aflându-se în drum spre Sofia a sosit alaltăeri la Giurgiu, a declarat ziaristilor români, că incidentele dela graniţa româno-bulgară nu se prezintă aşa de grav după cum se crede de cei iniţiaţi şi că în curând lucrurile îşi vor lua cursul normal.

Asupra ultimului incident de graniţă se mai comunică următoarele amănunte:

În lupta înverşunată ce s'a dat în întunerecul nopţii soldaţilor români ascunşi în fundul văii, prin care trece frontiera, trăgeau în sus spre creasta dealului, pe care se află pichetul bulgar. Grănicerii bulgari au tras primele focuri prin surprindere într'o parte a borderului românesc unde ardea o lampă şi unde ştiau că dorm grănicerii români.

Din fericire aceştia erau parte în patrulare şi parte dormeau afară.

Pereţii borderului român sunt găuri cu desăvârşire de gloanţe, cari au lăsat urme.

Soldaţii bulgari au căzut unul câte unul, fiecare în adpostul din care trăgeau. Sunt trei morţi şi trei dispăruţi, din care numai unul a parvenit, deşi rănit, să ajungă la postul vecin spre a cere ajutor.

Din grănicerii români n'au fost nici unul atins. Curios este că deşi garda pichetului bulgar a fost întretă-

de Duminecă dimineaşa, nici un soldat bulgar nu îndrăzneşte să se mai arate.

Căpitanul Dumitrof de la pichetul bulgar supraveghează personal măsurile de pază.

D. prefect Cămărăşescu a cerut voe căpitanului bulgar, prin locot. Tomiţa, comandantul plutonului român de grăniceri, ca să se urce la pichetul bulgar să vadă soldaţii morţi.

După o scurtă parlamentare căpitanul Dumitrof a refuzat să admită trecerea pe teren bulgar al reprezentantului autorităţii româneşti.

Colonelul Rujinski, comandantul garnizoanei Turtucaia, a luat toate măsurile militare de rigoare. Generalii Râmniceanu şi Basarabescu au sosit la faţa locului, şi după prima anchetă sau înapoiat eri la Bucureşti.

Tisza la Viena. Conteles Tisza a sosit Duminecă la Viena, unde a conferit cu ministrul Burian, apoi a vizitat pe contele Berchtold. Consfătuirea cu acest din urmă a durat timp mai lung.

Din calvarul pământului nostru....

Dela Arad, de departe, unde pământul românesc trece pe nesimţite printr'o graniţă acum nestavărită de paragraful legilor, prefăcându-se în humă ungurească un bun prieten al nostru ne trimite o filă dintr'un ziar maghiar...

Fila din „Aradi Közlöny“ — căci acesta e ziarul — jubilează; *trei mii cincisute de jugăre castastrale de pământ românesc* după multe peripeţii, aruncat din bănci în bănci de firea benchetuitoare a nobililor maghiari, cari se făcuseră într'o vreme stăpâni pe el, ajunsese în mâna „Victoriei“ dela Arad. Dar numai pentru scurt timp. Ungurii alarmaţi profitând de simţul comercial prea dezvoltat, poate, al nostru l'au reacaparât. Şi azi proprietarul moşiei româneşti de pe vremuri din comuna curat românească *Acina* (com. Aradului) moşie de o întindere de *trei mii cincisute* jugăre castastrale, este un anumit *Hoffer* proprietar de palate în Budapesta.

E *Hoffer*, deoarece după cum spune fiuica veşnic guvernamentală dela Arad „*Moşia e a aceluia, care dă mai mult; e drept, că mai este un reflectant*, (după cât ştim noi al doilea reflectant a fost obştea sătească! — Red.) *dar dacă D-ta dai mai mult, d-ta o vei avea*“...

Şi-atât. Pământul românesc căpătat în dar dela cine ştie ce rege şi prin ce pergament, de cătră faimoasa familie a *Hollakyeştilor*, pământul pe care *aciuanii români* au făcut atâta robotă prin vremurile negre ale iobăgiei, va trece iar în mâinile maghiare...

Par'că e un blăstăm pe acel pământ, pe plaiurile căruia a fost spânzurat fără milă bunul Român, care a fost tribunul *Ioan Buteanu*... Blăstăm, care vuită prelung şuietând peste codrii Momei şi îmbrăncindu-se cu cel al nenorocitului „popă“ dela *Halmogel, Eftimie*, cel care a fost pus în ştreang lângă urgisitul pod al Băneştilor...

Şi-aşa nu ni-e dat nouă se vede ca să ne hrănim copii cu pâinea crescută gras din sângele şi şiroaiele de sudori „valahe“...

...Căci noi avem simţ comercial şi ar fi păcat, să nu ni-l întrebuiţăm, când ni se dă ocaziunea...

Audiențe în Ischl. Din Ischl se anunță, că Duminecă a fost primit în audiență la M. Sa arhiducele *Friedric*, noul generalism al armatei. Arhiducele a stat o oră la M. Sa.

Eri a fost la M. Sa ambasadorul austro-ungar din Roma, *Mérey Kajetan*. A raportat despre chestiunea albaneză și mai ales a arătat păreriile cercurilor politice italiene asupra evenimentelor ce se petrec în Albania.

Joë Chamberlain

Chamberlain, marele om de stat al Angliei, a murit la Londra săptămăna trecută, la etatea de 78 ani.

Acum câte-va luni, când Joseph Chamberlain — bătrân și bolnav, a refuzat să mai reprezinte în Camera Comunelor orașul Birmingham, al cărui deputat era de peste treizeci ani, am arătat în mod amănunțit viața și activitatea sa politică. Totuși, rolul pe care Chamberlain l-a jucat în evoluția politică a Angliei din a doua jumătate a veacului trecut este atât de considerabil, încât, acum când activitatea sa aparține istoriei, revenim și noi cu oarecari caracteristici.

Chamberlain a debutat în viața publică pe la 1874 manifestând un radicalism republican, cu intrasigența unui al doilea Cromwell. Curând însă părăsindu-l grupul său radical, devenind oportunist liberal și apărând cu multă autoritate politică democratică a marelui Gladstone. În 1885 când devenise una din speranțele partidului liberal englez, iar Gladstone îl încredinșase un portofoliu ministerial, se desparte de noii săi prieteni cu ocazia discuției asupra autonomiei Irlandei, provocând căderea dela putere a liberalilor, cari au rămas în opoziție mai mult de douăzeci ani. Partidul conservator venind la guvern, primul ministru, Lordul Salisbury, îi acordă ministerul coloniilor. De acum începe adevărata activitate politică a lui Chamberlain, de acum cuvântul lui devine hotărâtor în viața Angliei.

Două mari idei caracterizează politica lui Chamberlain, ambele greșite și fatale Angliei, după cum anii cari au urmat au dovedit cu prisosință. Aceste două mari idei au fost imperialismul și protecționismul. Dorința de a împinge Anglia spre un imperialism intransigent a adus războiul sud-african, care a desonorat atât de mult Anglia. Pentru a deschide comerțul englez piața Transvaalului, pentru a facilita oamenilor de afaceri ai finanței marelui Britanic exploatarea marilor bogății ale subsoarelui sud-african și în special minele de aur și diamant, Chamberlain nu s'a oprit de nici un scrupul. A neocotit dreptul ginților și a răpit prin forță brutală a balonetei și a tunului libertatea și independența micului popor al Transvaalului, care s'a apărut cu eroism, până în momentul, când a fost stropit de mulțimea oastei vrămașe, care de peste mări și țări năvălea ca lacustele. Protestarea vehementă și energică a democrației și umanității europene contra crimei din Africa de sud, a fost zadarnică, Chamberlain a trebuit să-și desăvârșească opera. Liberele republice de coloniști olandezi, Transvaalul și Oranjul au trecut sub dominația Albionului.

Acest război a provocat în întreaga țară o adâncă antipatie contra partidului conservator și în întreaga lume contra lui Chamberlain.

A doua idee a lui Chamberlain a fost protecționismul vamal, — ceea ce înseamnă răsturnarea completă a principiilor de liber schimb pe care este statornicită toată puterea economică a Angliei.

Aceste greșeli au provocat în 1904 căderea dela putere a lui Chamberlain și a întregului partid conservator.

Abia retras de la putere Chamberlain această încarnare a activității intransigente — a trebuit să renunțe la orice activitate din cauza unei paralizi subite și ceva mai mult și mai dureros să asiste la triumful ideilor, pe care în toată viața sa le combatuse cu multă înverșunare. Irlanda, pe care o voise legată pe vecie de Anglia, precum și Transvaalul și-au câpătat autonomia. Despre protecționismul vamal cași despre imperialismul englez nu mai vorbim, iar puterile partidelor liberal face imposibilă revenirea conservatorilor.

London, Iulie 1914.

S. Gârăhioară.

O alianță între Germania și Suedia. Ziarul «Kreuzzeitung» propune încheierea unei alianțe între Germania și Suedia contra Rusiei. Germania s'ar obliga să apere coastele Suediei contra fetei de est a Rusiei. În schimb Suedia va închide canalul Sund contra tuturor vaselor de războiu ale statelor străine. Apoi va pune 500 de mii de oameni la granița finlandeză alind astfel pe Rusia să pună tot atâta armată pentru apărarea Petersburgului.

O alianță germano-suedeză — încheie «Kr. Z.» — va fi totașa de populară ca și alianța germano-austro-ungară.

Vizita lui Poincaré la Petersburg.

Hărțuile și amenințările presei germane și franceze.

Vizita președintelui Franței la curtea țării Rusiei dă din nou prilej presei franceze și germane să se grăbească reciproc cu amenințări. Ziarele franceze, salutând întrevăderea dela Petersburg, subliniază marea importanță a acestei vizite, în care se va fixa viitoare atitudine a Rusiei și Franței față de Germania.

Ziarul «Matin» scrie între altele: „Împăratul Nicolae a spus zilele trecute unui diplomat francez, că Rusia nu va mai tolera pe viitor oarecari acțiuni ale Germaniei, ca de pildă misiunea generalului Liman de Sanders în Constantinopol, arestarea preinșilor spioni ruși și limbajul anti-rus al presei berlizeze».

Ziarele germane n-au rămas datoare acestei provocări și se grăbesc să declare, că dacă Rusia are poftă să se răfuiască cu Germania, n-are decât să facă. Mai întâi însă Franța trebuie să se gândească la 1870, iar Rusia la 1904...

Tot semne de pace!

O faptă patriotică.

Primim spre publicare articolul de mai jos și-i dăm loc cu plăcere, fiindcă oglindește din nou dragostea, pe care o nutrește o parte a cercurilor înalte din România față de noi. Fapta d-nei *Alexandrina Grigore Cantacuzino* se laudă de sine. Fetițele noastre vor binecuvânta marea bunătate a acestei românce vrednice.*

Menționăm cu ocazia aceasta că informațiuni referitoare la donațiunea făcută de d-na Cantacuzino „Societății ortodoxe române” dă d-soara Natalia G. Pruncu, secretara Soc. (București, Str. Călușei Nr. 3 bis.)

București 27 Iunie 1914.

De câteva vreme adie un vânt bun la noi, în țară, care pune în legătură mai strânsă și mai frățoasă sufletele Românilor de aci cu cei de peste Carpați.

Fără îndoială, că comunitatea de idei, schimbul sentimentelor și dragostea frățoasă ce trebuie să ne lege pe toți la oaltă, toate acestea formează chezașia, care ne poate îndruma pe calea cea frumoasă și înfloritoare, ce o dorim cu toții de atâta amar de vreme.

Ar trebui deci ca manifestațiuni ca acelea ce au avut loc cu prilejul congreselor dela Iași și Sibiu, să fie cât mai dese, căci numai astfel, ne vom apropia sufletele, cimentând și ferecând legăturile noastre, pentru ca uniți în cuget și-n simțiri să înlăturăm zăgazurile, cari stăvilesc, sentimentele noastre comune, pentru propășirea neamului românesc.

Se știe că Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor române, din București, pe lângă alte multe scopuri ce a realizat, a înființat și un salutar institut, în care fetele românce, să fie crescute în spiritul datorțiilor sfinte, către țară, neam și limbă.

Cum însă, dorința Societății este de a strânge cât mai mult rândurile, celor cari întes spre același ideal și sunt pătrunși de aceleași simțăminte, Comitetul Central al Societății, în urma

* Fetițele vor fi recomandate de I. P. S. S. metrop. Mețianu și P. S. S. episc. Crittea.

doziunele făcute de inimoasa doamna Alexandrina Gr. Cantacuzino, una din cele mai active și energice membre a Comitetului central, a hotărât să creeze *trei burse*: una pentru *Ardeal*, una pentru *Bucovina* și una pentru *Basarabia*, pe cari le vor primi *trei fete* de clasă a II-a ori a III-a primară, din cele mai sărace, ai căror părinți, români, vor fi lipsiți de mijloace.

Nu e nevoie cred, a mai aduce cuvinte de laudă; fapta patriotică și generoasă a d-nei *Cantacuzino* vorbește singură, căci Dumnezeu a voit ca: apitudinile frumoase, patriotismul înfocat, generozitatea deosebită, dragostea de a face bine, și energia bine cunoscută să fie întrupate în această vrednică româncă, care-n orice clipă jertfește totul pentru izbândirea ideilor mărețe și luminate ce o călăuzesc.

Fericit va fi momentul, când cele trei miadite ale fraților noștri, vor da mâna surorilor lor din Regat, cari vor și să îmbrățișeze cu toată dragostea și căldura pe surorile de peste Carpați.

Căci, numai atunci când Carpații nu vor mai împedeca desvoltarea culturii noastre și când bătrânul Olt, nu ne va mai aduce atâtea vești dureroase din viața fraților noștri, atunci ne vom întinde mâna, căci *toți* avem aceleași aspirațiuni culturale, fiind obârșia neamului nostru, din același tulpină, cu singura deosebire, că-n negura vremurilor, soarta ne-a fost vitregă și ne-a desbinat.

Frații noștri pot fi siguri deci, că copilele lor vor fi ale noastre și că dragostea ce arătăm elevelor din institutul o vom împărtăși cu dragă inimă cu ele, căci în tocmal cum mama își ține strâns pruncul, pentru a-l feri, așa vom ocroti noi pe miaditele de peste Carpați, care vor pune temelii apropierii sufleteste, către care tindem cu toți.

Am scris aceste modeste cuvinte din îndemnul inimii mele, a cărui obârșie este admirațiunea pentru d-na *Cantacuzino*, ale cărei multiple fapte bune și patriotice pot servi drept pildă și altor inimi, cari să lucreze cu același devotament și dragoste, pentru înflorirea țării și a neamului românesc.

Natalia G. Pruncu.

Raport

Cătră ședința secției școlare a „Asociațiunii”, ținute în Sibiu la 30 Iunie v. 1914.

Pentru ședința dela 30 Iunie v. 1914 a secției școlare a „Asociațiunii” s'a stabilit următorul

Program :

1. Deschiderea ședinței prin președintele secției: Ioan F. Negruțiu directorul școlii normale din Blaj.
2. Raport despre activitatea secției școlare dela 1 Iulie 1913 până astăzi, în special despre chestiunea manualelor în școlile noastre secundare de Dr. Onisifor Ghibu, referentul secției.
3. Organizarea subsecției profesorilor seminariali și a profesorilor de religie, Raportor: Dr. Nicolae Bălan, prof. la seminarul „Andreian” din Sibiu.
4. Organizarea subsecției învățătorilor. Raportor: Dumitru Lăpădat, director școlar în Săliște și Dr. Ioan Mateiu coreferent școlar la Consistorul din Sibiu.
5. Chestiunea unificării planului de învățământ în școlile noastre de aceeași categorie. Pe baza rapoartelor corpului profesoral al liceului din Brașov și Năsăud, a școlii normale din Oradea-mare și a școlii civile de fete din Arad.
6. Unificarea terminologiei școlare. Pe baza rapoartelor școlilor de sub Nr. 5.
7. Reforma învățământului secundar. (În ce formă am dori noi să se facă această reformă?) Pe baza raportului conferenței profesoriale a liceului din Brașov.
8. Legătura dintre membrii corpului didactic primar și secundar. Raportor: Gavril Precup profesor la liceul din Blaj și Radu Priscu, directorul școlii primare de fete din Brașov.
9. Eventuale.

Materialul pentru punctele 5—8 prezentat spre dezbateri, se tipărește aici. Raportul de sub Nr. I, III, IV, dela liceul din Brașov e redactat, în numele conferinței profesoriale de dl Nicolae Sulică, cel de sub Nr. III, de dl Dr. Ioan Blaga și revăzut de dd. Axente Banclu. Dr. C. Lacea și Dr. Al. Bogdan. Raportul școlii normale din Oradea-mare e redactat de dl. prof. Petru Tămăianu, iar al școlii civile de fete din Arad de dl director Victor Stanciu.

Sibiu 26 Iunie 1914.

Dr. Onisifor Ghibu, referentul secției școlare.

I. Chestiunea unificării planului de învățământ în școlile noastre de aceeași categorie.

1. Liceul gr-or. din Brașov

Conferința aprobă ideea unificării planului de învățământ pentu toate școlile române de aceeași categorie. Însă deoarece este vorba să se reformeze întregul sistem al învățământului secundar dela noi, conferința crede că realizarea ideii de unificare a planului de învățământ *trebuie amânată* până după înlăturarea reformei învățământului secundar.

2. Liceul din Năsăud fundațional

Corpul profesoral dela gimnaziul nostru aderează în principiu la ideea unificării planului de învățământ în școlile noastre secundare. Această unificare va trebui să se extindă mai ales asupra materiilor dela religie, limba română, maghiară, germană și greacă, asupra manualelor întrebunțate la toate studiile, precum și asupra regulamentului școlar; începutul și încheierea anului școlar, condițiunile de primire ale elevilor, pedepsele disciplinare ș. a.

Însă unificarea planului de învățământ se poate face numai acceptând normele principale stabilite în planul de instrucțiune ministerial pentru școlile medii, deoarece unele dintre gimnaziile noastre, în urma raportului lor față de organele de control a statului trebuie să urmeze îndrumările aceluia.

Deci planul ministerial ar trebui augmentat și modificat după trebuințele școlilor noastre din partea unei comisii compuse din profesori dela toate școlile noastre secundare.

Iar noul plan unificat s'ar înainta spre aprobare atât forurilor noastre bisericesti-școlare de ambe confesiunile, cât și ministerul de instrucțiune.

(Va urma).

Externe.

Tragicomedia dela Durazzo.

După ziarul italian «Perseveranza» cea mai mare piedică pentru pacificarea Albaniei ar fi astăzi prezența la Durazzo a principelui de Wied. Ar trebui ca marile Puteri să pună capăt unei tragicomedii care e pe cale de a deveni un scandal, și dacă nu vor să trimeată în Albania nici soldați, nici bani, să invite pe principelul de Wied să abdice, pregătindu-i o retragere onorabilă. Principele Wilhelm ar putea să transmită puterea în mâinile Comisiei de control, care este singura întocmire care se bucură încă de o oarecare vază printre albanezii rămași credincioși auzei națiunii lor — scrie amintitul ziar.

Carbajal

urmașul lui Huerta în președinția republicii mexicane s'a instalat în noul său post. Primind saltaeri pe reprezentanții țării străine în palatul național, ministrul Spaniei, decanul corpului diplomatic, i-a exprimat dorința ca să înceteze turbările din Mexico. D. Carbajal a răspuns că-și va da toate silințele spre a restabili pacea.

Fostul președinte Huerta s'a imbarcat la Porto-Mexico pe bordul crucișătorului german Dresden, împreună cu generalul Blanquet.

De pe Târnava-mică.

— Adunarea „Reuniunii femeilor rom.” — Concert. — Reprezentație teatrală.

În 12 Iulie c. s'a aranjat o frumoasă manifestație culturală românească în Dicioeanmărtin. În orașul acesta, deși nu se poate numi un centru cultural românesc, s'a strâns în ziua amintită o mare lume românească cum rar s'a mai văzut aici.

Reuniunea femeilor române din comitatul Târnavel mic și-a ținut adunarea generală la 12 Iulie. Din acest incident au fost invitați să concerteze în Sănmărtin clericii din Blaj, iar câțiva tineri de aici au jucat piesa teatrală «Trei doctori», — un lucru nou, care nu s'a mai făcut niciodată până acum în Sănmărtin. Astfel publicul românesc a alergat într'un număr neobișnuit de mare din toate părțile comitatului Târnavel mic la chiar și din depărtări mari mari. Au fost de față aproape întregă inteligența română de pe Târnava-mică. La 2 ore d. a. s'a ținut adunarea reuniunii femeilor în sala cea mare dela hotel. A fost bine cercetată, precum am auzit s'ar fi încasat peste 160 cor. — ca taxe de membrii. S'a hotărât schimbarea statutelor reuniunii și s'a făcut alegerea comitetului. A fost ales aproape același comitet dintre dame, iar ca bărbați de încredere dnii: Simeon Căluțiu, adv. Laur. Pascu și Nic. Todo-

ran, protopop și Aug. Folea, preot. S'a dovedit și de astă dată, că membrii reuniunii au deplină încredere în conducerea de până acum a reuniunii, a cărei prezidență este dna văd. Aneta Zehan n. Popp, iar secretar dl avocat Dr. Virgil Radeș.

Seara la 8 ore a avut loc concertul și producția teatrală a «Tetanților». Teologii au cântat câteva cântece. Corul bine disciplinat condus de clericul Emil Ștefanuțiu a deșteptat sentimente plăcute în inimile noastre. Au fost apoi două declamări din Coșbuc și Vlahuță, predate de clericul Spătaru și Ștefanuțiu și un quartet de violini.

A plăcut mult reprezentarea piesei teatrale «Trei doctori» predată de dnii Dr. Virgil Radeș, avocat, Dr. Emil Foba, avocat, Dr. George Repede, jude reg., Aurel Muth, rig. jur., I. Major, teolog și dsoarele Miți Căluțiu, Victoria Chejan și Gabriela Zehan. Diletanții au jucat bine și toată lumea a rămas plăcut surprinsă de reprezentația, care a întrecut așteptările publicului și a deșteptat admirația sinceră a străinilor.

După teatru a urmat dans animat până în zori de zi. Amintesc, că venitul material a fost foarte frumos, asemenea și succesul moral.

Cor.

ȘTIRI.

— 8 Iulie 1914.

Procesul d-nei Caillaux s'a început: Proba de foc a justiției franceze...

Parizul, modernul Babilon de pe malurile Senei ferbe... Sentimentele cele mai gingașe ale sufletului omeneș compoșite de turbatele izbucniri ale patimii voluptuoase clocotesc în amestecul demonic cu svârcolirile crâncene ale luptelor date de puterile partide politice din țara Franței... E un amestec turbat, iadnic, bizar, de o simfonie săbatică... Clorotul ajuns la ultimul grad de fermentațiune, grad semnalat de uciderea fără milă a ziaristului *Calmette*, a izbucnit... Mănușita albă, fină, catifelată a d-nei *Caillaux* a imprimat forța de dinamit în desfășurarea vertiginosă a urnirii săbaticel lavine...

Și masele paradoxale ale Parisienilor cei liniștiți la estrem și săbaticii la estrem — ce cetățeni esotici ai Franței! — vor nrui cu trupurile lor străzile uriașe metropolitane a lumii; văzduhul, pământul și furtunăta *Sena* se vor cutremura de mormurul urlaj; fiecare clasă socială din capitală Franței își va spune verdictului, trecut prin prisma *sentimentelor* sale proprii asupra marelui proces, ale cărui desbateri s'au început eri punct la amiază... Acolo... spre zidurile misterioase ale tribunalului sunt îndreptate toate privirile și toate nădejdele...

Dar nu... vulgul adunat, care n'a putut să pătrundă înlăuntrul zidurilor, nu va putea aștepta verdictul... El își ține deliberările sale a parte și își va da verdictul său...

Și tumultul se perde în înălțimi tot mai pronunțat, tot mai amenințător... Strigăte, vociferări, desmerdări, vii aprobări vor răsuna într'o bizaritate obișnuită, prinzând totul într'un elan de delir, dând amestecul unei muzici bizare... Și peste toți planează o imagine mediastofelică, de o frumusețe păcătoasă pentru unii și de o drăgălășie divină pentru alții, care li va stăpâni pe toți conducând cu icsușință de un capelmăstru demonic muzica săbatică, tumultuoasă, de o armonie haotică... E imaginea misterioasei doamne *Caillaux*...

Desbaterile procesului monstru au început. Diamantele baroului francez vor brilla în pledoarii strălucite... Săliile vaste ale vestitului «*Palais de Justice*» parizian vor răsuna, ca niciodată, de discursuri, cari vor face epocă în istoria oratoriei franceze... Și aceste discursuri vor fi proba de foc a modulului de a se gândi, de-a ști aplica legile și de-a se ști feri de diferite ispite pentru corpul justițiar și jurații francezi...

...Și de bunăseamă ispită cea mai grea va fi schintelarea genială, îmbrăcată în cele mai luminoase frumuseți, ce se pot închipui, din discursul falomusului avocat *Labouri*, triumfalul apărător al lui *Dreyfus* și *Zola*...

Vechele colecții de legi au fost turburate în liniștea lor colbăită, pentru ca să dea noul isvoară de combatere în mâna apărătorilor ori a acuzătorilor... Totul a fost pus în mișcare... Nici însuși *Albanel*, bătrânul președinte al judecății, judecătorul cel cu înfățișarea de *Radamant* sever, n'a putut rămânea impasibil... A ținut să ia și dânsul parte activă la desfășurarea uriașului proces rezervându-și dreptul de a pune o a treia întrebare acuzatei pe lângă cele două întrebări fixate de procuratură...

...Acuzata... Ea, misterioasa doamna *Caillaux* stă bolnavă, în hală neagră, într'o celulă a temniței *Clançergie*... Stă într'o celulă în imediată vecinătate a celei, în care a stat blândă

și cocheta regină de-o soarte fatală: *Maria Antoinette*...

Și vecinătatea aceasta întâmplătoare mărește nimbul misterios, de un tragic neînțeles al d-nei Caillaux...

„Răsună curios prin sgomotul asurzitor al deosebitelor manifestări de temperamente, vocea aspră a clerului francez, având totuși unele înmolecări de calitate asemănătoare cu cea din ochii splititori de frumoși ai acuzatelor...”

Căci și clerul parisian e printre aceia, cari văd în frumoasa și misterioasă d-nă Caillaux o spărtătoare hotărâtă a republicanismului crâncen reprezentat de soțul său... Căci — zice marele organ al clericilor francezi „*Libre Parole*” — e curat scandal, că vreau s-o nimicească pe doamna Caillaux. — Din contră, ar trebui glorificată, ca pe o nouă *Charlotte Corday*, ca pe iacobina îndârjită, care a fost *Charlotte Corday*...

Din cauza imbulzirei prea mari de material, toletonul nostru „*La Vălenii de Munte*” se va continua mâine.

Necrolog. Subscriții cu inima frântă de durere aducem la cunoștință, că prealubitul nostru tată, bunic și socru *Vasile Hosszu*, jude de curie în retragere a încetat din viață în 18 l. c. noaptea în etate de 72 ani. Inmormântarea a avut loc în 20 l. c. în cimitirul gr.-cat. român din Gherla. Aurelia Dr. Petric, Elena Dr. Vajda, ALEXANDRINA Dr. Macavel, Dr. Iosif Hosszu ca fiice și fiu, apoi mai mulți nepoți și nepoate.

— Maria Vlad născută Dalanu, ca soție, Virgil Vlad ca fiu, precum și Ioan Babușiu, ca frate vitreg, în numele lor și al tuturor rudeniilor, aduc la cunoștință trecerea din viață a mult iubitului soț, tată, moș, frate și socru *Nicolau Vlad*, farmacist, întâmplată la 18 Iulie n. la 3 ore dimineața, fiind în etate de 68 ani, și în al 38-lea an al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct au fost așezate spre vecinica odihnă Luni în 20 Iulie st. n. la 5 ore p. m. în cimitirul gr. cat. din loc.

Orăștie, în 18 Iulie 1914.
Despre moartea regretatului *Nicolau Vlad* a lansat un anunț funebru și institutul de credit „*Ardeleana*” din Orăștie al cărei vice-president fusese decedatul.

—Din Hamba ni se anunță moartea parohului gr. cat. *Ananie Decel*, decedat după grele suferințe, la 3/16 Iulie în etate de 77 ani.

Inmormântarea a avut loc Sâmbătă în 5/18 Iulie a. c. în cimitirul bisericilor locale.

—In Bonț a încetat din viață soția preotului gr. cat. *Dionisie Deac*, *Susana Deac* născ. *Clacol Pop*, în anul al 64-lea al vieții și al 45 al fericitei căsătorii. Inmormântarea a avut loc în 20 Iulie.

Voluntari români spre Albania. Din Fiume se anunță, că alături dimineața a sosit acolo un grup de 210 voluntari români, cari au plecat după amiază spre Durazzo.

In Serajevo continuă deținerile. Sâmbătă au fost transportați în temnița din Travnik 16 deținuți sârbi, între cari doi proști, un învățător și un comerciant. Tot Sâmbătă a fost arestat în Serajevo servitorul de poștă *Rajosevic Dusan*, acuzat că a sustras controlului postal numeroase pachete, destinate pentru complicii atentatului.

»Anarhiști» în parlamentul din Pesta. În fața parlamentului din Pesta s'au prezentat Vineri patru țărani români, cari au cerut portierului să le permită intrarea în parlament, dorind să-l viziteze. Cum nu se puteau însă înțelege, deoarece țărani nu cunoșteau limba ungurească — s'au lăsat imediat, în capitală, grozava veste că patru anarhiști vor să intre cu forța în parlament. Au fost arestați bieții oameni și duși la poliție, unde apoi prin tâlmăci, au arătat că s'au patru țărani români cari se întorc din America și ar fi dorit să viziteze parlamentul, iar actele le sunt în gară unde-și lăsară bagajele. S'au repezit oamenii poliției la gară, și după ce le-au vizitat tot ce aveau prin cutere, s'au convins din actele lor, aflate în regulă, că temușii „anarhiști” erau — după cum declaraseră ei — niște bieți țărani români din Ungaria, cari în drumul lor din America spre casă, s'au oprit și în Pesta, curioși să vadă Casa țării. Au fost lăsați apoi în libertate.

Holera în Rusia. În Podolia se semnalează 10 noul cazuri de holera. Au fost până acum în total 30 cazuri cu 14 decese.

Congresul păcii se va întruni în zilele de 15—19 Septembrie la Viena. Membrii congresului vor prezenta cu acest prilej Maj. Sale Monarhului o adresă omagială.

Catastrofa unui balon francez. Din Paris se anunță: Un grav accident s-a produs la Tuilleries, la un concurs de

baloane sferice, organizat de aeroclubul din Franța. Un balon francez pilotat de d-l Blanchet și având de pasager pe d-l Duval s-a prins de crăciile unui copac, piassa s-a rupt și balonul a scăpat gol iar nacela cu pasageri și cu piassa a căzut la pământ. Cel doi aeronauți sunt foarte grav răniți.

Despărțământul Rieului al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« își va ține adunarea generală în comuna Riecul de Câmpie, în școala gr. cat. la 2 August st. n. 1914 orele 3. d. am. La această adunare sunt invitați pe această cale membrii Asociațiunii și toți cari se interesează de înalțarea culturii poporului român.

Pogăceaia, în 18 Iulie 1914. — *Alexandru Târnavan*, directorul despărțământului. *Emil Andreșan*, secretar.

Convocare. Membrii onorari, fondatori și ordinari ai »Reuniunii învățătorilor gr. cat. din comitatele Sătmărilor și Ugoșii aparținătoare diecezei Gherla« precum și sprijinitorii și prietenii instrucțiunii populare sunt invitați a participa la a XVII-a adunare generală ordinară, care se va ține la 13 August st. n. a. c. în sala școlii confesionale greco-catolice din Șomcuta-mare. La orele 1 1/2 p. m. prânz comun cu prețul de cor. 3, dar numai pentru cei anunțați cu cel puțin 1 zi înainte de adunare, d-lui Augustin Ungur, învățător în Șomcuta-mare.

Donațiune. D-l Dr. Hariton Pralea avocat în Șercaia, a donat pe suma bisericilor gr. cat. din Șercaia două acțiuni de ale »Căsei de păstrare« din Șercaia în valoare nominală de câte 100 cor., pentru care fapt îl aducem și pe această cale mulțumiri. Curatorul și poporul român din Șercaia.

Știri mărunte. Fabrica de arme din Bacholt (Germania) a ars. Paguba trece peste o sută de mii de mărci. A fost cea mai mare fabrică de arme din Germania.

— Duminecă s'a oficiat în catedrala din Belgrad un parastas pentru reapsul sufletului lui Hartwig. Au fost de față toate notabilitățile Sârbiei.

AVIZ. În cancelaria advocațională a subscrisului află momentan aplicare un candidat de avocat cu praxă sau începător. Dr. Nicolae Boeriu, avocat Șercaia (Sárkány, Fogaras m.) (2—3)

Din Brașov și Târnăveni

Oaspeți princlari. Principesa Maria a României, venind eri după amiază cu automobilul dela Sinaia, a făcut o excursiune la Zizin, unde a vizitat între altele atelierul pictorului *Adjukievicz*. Spre seară s'a reîntors la Sinaia.

Tot eri după amiază a vizitat orașul Brașov prințul *Schönburg Waldenburg Günther*, care este oaspele curților regale și princlare din Sinaia. Plecând din Brașov prințul a vizitat pe ministrul României la Berlin *Beldiman*, care petrece actualmente la vila sa din Dârste.

O adunare extraordinară a comitatului Brașov a fost convocată pe ziua de 10 August n. în vederea acestei adunări comisiunea permanentă comitatensă se va întruni în 8 August n.

Teatrul unguresc trage de moarte. »Brassoi Lapok« de astăzi se plâng că interesul publicului brașovean față de stagiunea actuală a trupel *Komjathy* lasă mult de dorit. De trei săptămâni, de când s'a deschis stagiunea, au fost deabia două reprezentațiuni, din a căror venit s'au putut acoperi cheltuielile zilnice. Reprezentațiile din celelalte zile s'au încheiat de obicei cu un deficit de 300—400 cor. . .

Urania-Kino. Miercuri în 22 Iulie 1914. la jum. 4, 6 și 8 oare: »Ippica în Tripolis« Vederi admirabile după natură. »Emigranții în noua lor patrie« Dramă emoționantă jidovească în 2 acte. Cel mai nou film *Henny Porten!* Unul din cele mai răpitoare tablouri. »Alteța Sa« Mare comedie în 4 acte. »Furtul de bancă« Dramă senzațională criminală în 4 acte. »Premiera Intrepută« Mare umorescă. Vitarea reprezentate: Sâmbătă, în 25 Iulie 1914. la jum. 4, 6 și 8 oare.

În internatul școlilor românești din Brașov se primesc elevi înscriși în clasele gimnaziale, reale și comerciale. Taxa anuală e 700 cor. Prospect și informațiuni se pot cere dela direcțiunea internatului. (Brașov str. Prundului 39) Porond utca. 5—9

Cărți și reviste.

A apărut Nr. 46 din „*Biblioteca teatrală*”: „*Păinea altuia*”, piesă în 2 acte, de Ivan Turgheniev; traducere de: *Horia Petra-Petrescu*. Prețul 70 fl.

Avis alegătorilor brașoveni.

D-l *Gheorghe Navrea* membru în comisiunea pentru conscrierea alegătorilor, și-a luat asupra-și sarcina de-a sta zilnic, începând dela ora 6 1/2 seara până la 8 în casina română din Scheiu, la dispoziția Românilor, servind cu lămuriri pe toți acei cari doresc și au dreptul să fie introduși în lista electorală.

Românii cari au trecut de 30 ani să nu întârzie a se prezenta în timpul arătat în casina din Scheiu.

Atentate contra monarhului nostru.

— Cinci atentate. —

Din incidentul grozav de la Serajevo unele ziare relevează faptul că și contra bătrânului nostru monarh s'au făcut încercări de atentate, în total cinci. Atentatele însă n'au succes, dar odată M. Sa a fost rănit.

Cel dintâlu atentat a fost cam ridicol. În 1852 M. Sa a călătorit pentru prima dată în Ungaria. Călătoria se făcea atunci cu trăsurile. Un haiduc de pe pustă, *Fazekas David*, cu câțiva soți de-al săi a atacat pe împăratul și s'au suita să intre *Czegläd* și *Nagykörös*, voind să-l prinză. Dar haiducii nu și-au ajuns scopul, din cauză, că n'au cunoscut pe împăratul. Au crezut, că împăratul e *Bachot*, un ministru din suită pe care l'au fugărit, până s'a scăpat de el. Această istorioară se pare asemenea unei legende, dar cel ce o susțin spun, că în urma atacului făcut în ziua mare de haiducii de pe pustă, s'au pus bază la organizația jandarmerei.

Al doilea atentat l'a comis, în 1853, în Viena un frizer ungur cu numele *Libényi Iános*. În 18 Februarie 1853, când împăratul se primbla, *Libényi* l'a atacat cu un pumnal și i-a făcut o rană gravă la gât. Poate că-i succedea omorul, dar a fost prins imediat de eghiotantul împăratului, *O' Donnel* și de doi vienezii, cari se aflau în apropiere. *Libényi* era un rebel fanatic de la 1848 și fanatismul i-a dat în mână arma ucigașă. A fost condamnat la moarte și executat, la 8 zile după încercarea sa de ucidere.

Împăratul a trebuit să zacă în pat 16 zile și a suferit timp mai lung, până ce s'a vindecat rana depliu.

La 11 ani după atentatul lui *Libényi*, la 1864 un grup de studenți liceani din Viena au făcut un fel de „conjuratie”, spre a atenta la viața M. Sale.

Șeful lor era studentul *Carol Korber*. Conjuratia a fost descoperită și *Korber* osândit la 5 ani pușcărie.

Al patrulea atentat s'a încercat în 28 Octomvrie 1866, în Praga. Sub influența agitatorilor din războiul cu Prusia, un croitor cu numele *Anton Pust* a atacat pe M. Sa cu sabia, spre a-l ucide. A fost însă desarmat de căpitanul englez de marină, *Palmer*, fără a-și putea ajunge scopul.

Am sosit la cel mai însemnat atentat, ce s'a proiectat contra vieții M. Sale. Este conjurația *irredentiștilor italieni*, sub conducerea lui *Wilhelm Oberdanco*, cunoscut și la Viena, unde a fost înscris ca student la școala poli-tehnică. Era anul 1892 și cetățenii din Trieste volau să aranjeze serbări jubilare în amintirea anexării de 500 de ani a orașului la Austria. S'a aranjat o expoziție industrială și la serbări a fost invitat și M. Sa. Sosirea M. Sale la Trieste s'a fixat pe ziua de 8 Septemvrie 1892.

Irredentiștii italieni au considerat serbările și mai ales prezența M. Sale la Trieste, de o provocare. S'au constituit sub conducerea lui *Oberdanco*, și au adus bombe la Trieste, voind a ucide pe împăratul la intrarea sa în oraș. Dar conjurația s'a descoperit din întâmplare, în 7 Sept., cu o zi înainte de sosirea monarhului. Astfel atentatul pregătit cu mare aparat și cu multă îngrijire s'a zădărnicit și *Oberdanco* și soții săi au fost arestați. *Oberdanco* a fost osândit la moarte și executat în 20 Dec. 1892.

Oberdanco era un om de cultură superioară, popular și cu sentimente naționale fervente. Din cauza aceasta la știrea osândirii lui la moarte s'a mișcat întreagă Italia. Mii de petiții sosiau la Curtea dela Viena pentru grațiere. Au venit cereri și din alte părți. Între ele e de amintit cererea poetului *Victor Hugo*, din Paris care făcea a-tent pe monarh să-și aducă aminte că atunci, când fratele său *Maximilian*, împăratul Mexicului a fost condamnat la moarte, a cerut ca monarh al Austriei, dela prezidentul republicii mexicane, luarez, să fie grațiat *Maximilian*.

Dar petițiile n'au avut efect. Amintim aci, că irredentiștii lui *Oberdanco* după ce ucideau pe M. Sa, volau să declare anexarea Triestului la Italia.

Aceasta a fost ultima încercare de atentat contra M. Sale. Sunt 32 de ani de atunci și nimeni n'a mai ridicat mâna criminală asupra M. S. afară de soarte, care i-a dat crunte lovituri în familie. (m.)

Petreceri.

Intelligența română din Murășludoș și jur, invită la petrecerea de vară, ce se va aranja la 9 August st. n. 1914 în sala hotelului »Central« din loc, cu ocaziunea adunării generale a despărțământului XXV (Ludoș) al »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român«. Venitul curat e destinat școlii gr.-cat. din loc.

— **Tinerimea română din Avrig** invită la producțiunea teatrală, împreună cu dans, ce o va aranja Duminecă, în 26 Iulie n. în sala cea mare a hotelului comun din loc. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

— „**Societatea culturală a meseriașilor români din Reghinul sădesc**” invită la petrecerea de vară, ce o aranjează la 10 August 1914 în pavilionul din parcul orașului Reghin.

— **Tinerimea română academică din Lăpușul-unguresc** și jur invită la petrecerea de vară ce se va aranja la 2 August 1914 st. n. în sala cea mare a otelului »Zsentye«. Venitul curat e destinat în favoarea bisericii greco-catolice române din loc.

Intelligența română din Șeica-mare și jur invită la producțiunea teatrală-declamațională urmată de dans, ce se va aranja în 26 Iulie st. n. 1914 în sala cea mare a școlii ev. luth. din loc. Venitul curat este destinat pentru reuniunile femeilor române din loc.

ULTIME ȘTIRI.

Nouii atacuri la granița româno-bulgară.

București, 21 Iulie n. 1914.

Duminecă dimineața grănițerii bulgari au continuat să tragă asupra grănițierilor români aflați la diferitele pichete.

Duminecă noaptea la ora 1, grănicerii români de la pichetul 56 fiind atacați au răspuns imediat, s'au retras apoi la depărtare de 100 de metri spre a ocupa o poziție bună. Grănicerii bulgari s'au risipit.

La pichetul n. r. 57. Pe la orele 2—3 noaptea, un bulgar travestit în haine turcești a încercat să treacă frontiera. Grănicerii români au tras asupra lui 5 focuri. Bulgarii n'au răspuns. Atunci grănicerii români au înaintat până la frontieră, unde au găsit urme de sânge, un fes și haine, fără să fi dat de individul travestit.

La pichetele 34, 35 și 36 *Rahvan-Așiclar* și *Omurgen*, bulgarii au tras de asemenea asupra pichetelor române.

La pichetul 25 *Vladimirovo*, între orele 4 și 5 dimineața, grănicerii români au fost atacați.

Românii au deschis un foc viu asupra bulgarilor, dintre cari au căzut 3, pe cari i-au dus la pichetul român.

La Rahova bulgarii au adus tunuri, cari au fost transportate cu vapoare austriace și le-au așezat în dreptul locului, unde a fost făcut capul podului românesc la mobilizarea din anul trecut. Nu se știe de soarta unui jandarm român, care a fost trimis pe linia de frontieră, aproape de *Turkșmil*. Jandarmul fusese trimis pentru pază și nu s'a mai întors.

La *Kuiungiu* spiritele bulgare sunt foarte agitate. Grănicerii români au comunicat că au dovezi sigure că comitajii bulgari, organizați în bande, vor să atace pichetele românești de la frontieră.

Siliștra, 21 Iulie. Bulgarii au închis granița pe toată frontiera. Din această cauză domnește o mare nemulțumire printre locuitorii din noul teritor român, fiindcă nu-și pot secera taslalele ce au o parte dincolo și o parte dincoace de frontieră.

București, 21 Iulie. Ministrul *Derussi* care plecase alaltaeri spre Sofia, cu însărcinarea de a trata direct cu dl *Radoslavoff* asupra incidentelor petrecute, a fost nevoit să se înapoieze de la mijlocul drumului din cauza că linia era inundată.

Ajungând însă la *Gorna-Orechovitz* dl *Derussi* a vorbit la telefon cu dl *Radoslavoff*, primul ministru bulgar, care i-a dat din nou cele mai formale asigurări de *bunele intențiuni ale guvernului bulgar*.

D-l *Derussi* după ce s'a înapoiat la București, a avut o nouă întrevedere cu d-nul *Emanoil Porumbaru*, ministru de externe, și tot eri d. a., a plecat din nou la Sofia, unde va trata direct cu primul ministru bulgar.

D-l Ion Brăteanu, primul ministru și ministru de războiu, a fost primit Duminecă în audiență de M. Sa Regele la Castelul *Peleş*.

Petersburg 21 Iulie. Președintele *Poincare* a sosit eri în *Kronstadt* fiind salutat în mod foarte cordial de Țarul. Seara a avut loc în palatul cel mare din *Peterhof* un prânz de gală, la care Țarul și *Poincare* au schimbat toast cordiale, relevând idealul pacific al ambelor imperii spriginit pe armatele lor și legăturile tot mai strânse între Rusia și Franța.

București, 21 Iulie. Direcțiunea generală a serviciului sanitar a fost informată, pe cale particulară, că în *Basarabia* s'au ivit numeroase cazuri de holeră.

Durazzo, 21 Iulie. Însărcinații de afaceri ai Franței, Austro-Ungariei, Germaniei și Italiei, precum și delegații Angliei și Rusiei din comisiunea internațională de control au comunicat răsculaților că sunt dispuși a trata cu ei. Întâlnirea va avea loc pe un vas de războiu în portul de aci.

Petersburg 21 Iulie. Ziarele rusești comentând vizita președintelui republicii franceze *Poincare* la *Petersburg*, arată necesitatea de a se păstra și întări alianța franco-rusă, relevând foloasele ce rezultă din ea atât pentru dezvoltarea economică a Rusiei cât și pentru menținerea păcii în rapoartele internaționale.

Poșta Administrației.

Domnului Dr. C. Velican, adv. Alba-Iulia. Din cele 18 cor. trimise de D-voastră achitat abonamentul până la 31 Decomvrie a. c. 15 cor. și 3 cor. pentru fondul ziaristilor.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Restaurant-grădină

„*Schneiderzwinger*”

lângă baile săsești. — *Târgul Caltor Bucătărie excelentă ardelenască.* Se pot face abonamente la prânz săptămânal și lunar. Prânz pe zi (supă, rașol și friptură după listă) 1 cor. 20.

Bere proaspătă, vinuri bune. Serviciu prompt.

Rog, ca on public și stim, oaspeți din România să-mi sprijinească întreprinderea mea.

Cu stimă

Traian Surd, restaurator.

19—100

Anunț școlar.

Internatul de fetițe din Brașov. — Școala de menaj și de industrie casnică.

Reuniunea femeilor române din Brașov anunță On. Public românească condițiunile de primire în Internatul său, pe care îl susține și îl subvenționează spre a putea înlesni creșterea fiicelor române în direcțiunea casnică, cu taxe cât mai reduse.

Cu începerea anului școlastic 1914-1915 școala de menaj și de industrie casnică este sub conducerea *D-soarei Ana Broșteanu*, fostă directoare a internatului de fetițe din Sibiu.

Invățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălatul și călcatul, legumăritul, croitul de rochi și de rufărie, cusutul cu mașina, diferite lucruri de mână până la cele mai variate broderii, esecutarea jachetelor împletite, țesutul la războiul dela ceala mai simple până la țesături de *Smyrna*, covoare, costume naționale și odăjdi bisericăști.

Invățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucatăriei cu tot ce cade în sfera unei bune economice de casă, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară, igienă, în deosebi: religione, limbă și literatură română, limba maghiară germană, cântări, desen, educațiune familiară.

Localul Internatului este proprietatea Reuniunii, fiind situat în cea mai frumoasă și sănătoasă parte a orașului; se compune din două corpuri de casă împreună cu curte, cu grădina mare și un pavilion marcat de vară.

Primirea elevilor în internat se face cu 1 Septembrie st. v. (14 Sept. st. n.). Deoarece numărul locurilor este limitat, părinții doritori de a aduce fetele lor, sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Taxa anuală este pentru întreținerea și instrucțiunea completă de 450 coroane, inclusive îngrijire medicală și băi, adică câte 45 cor. lunar. Taxele se plătesc anticipativ lunar, cu obligământul de a achita toate 10 luni ale anului școlar.

Elevii solvenți vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să prezinte certificat de școală, de botex și de sănătate și de revaccinare.

Fiecare elevă va aduce cu sine: rufări de corp, câte 6 bucăți, cămăși, pantaloni, camisoane, ciorapi și 12 baste, așternut de pat saltea, 2 perini și plapomă cu câte 2 rânduri de rufărie (4 fețe de perină, 2 cearșafe de plapomă și două cearșafe de saltea (lepedee). Stergare și servetele câte 4. Un cuțit, o furculiță, o lingură mare și o linguriță mică. Perie de haine, perie de cap și perie de dinți, pieptene rar și deș. Un palton (haină de iarnă) o cărpă sau un șal pentru curte.

Pentru uniformitate s'au reglementat costume uniforme precum și șorturi uniforme, pe care elevele și le lucrează în internat.

Localul și direcția Internatului se află în Brașov, șirul Spitalului Nr. 10. Informațiuni se pot lua de la președinta reuniunii, (Brașov, Str. Fântâni 31), sau de la direcțiunea Internatului.

Marla B. Baiulescu, Ioan Lengera, presidentă, secretar.

Cele mai bune și sigure

Motore neîmbăltit care merg de sine
Spărgători de piatră care merg de sine

Ferestre și mașini de crepat
Motore cu benzină, gaz și ulei.
Instalații de moară.

Pluguri cu motoare, care se pot folosi și la îmblățit și cărat povară.
Se pot cumpăra dela:

Kellner și Schanzer
BUDAPEST, Kálmán-utca 3.
Ne rugăm de informații serioase

Publicațiune.

Pentru zidirea unui edificiu nou pe seama școlii comerciale gr. or. române din Brașov, Șirul Bisericii Nr. 5, subsemnata Eforie școlară publică din nou licitațiune minuendă cu oferte închise.

Termenul pentru prezentarea ofertelor este ziua de 16/29 Iulie 1914; 5 oare p. m.

Să vor lua în considerare numai astfel de oferte, la cari vor fi alăturat un deviz cu prețurile de taiate pe mărimi și per bucată, introduse în coroane și fileri în formularele de deviz, cari se pot lua din cancelaria Eforiei școlare. Reducerea acordată se exprimă în procente.

La ofertă se va alătura vadiul de Cor. 15.000 în efecte publice, în libele de depunere nevincolate, sau în bani gata.

Ofertele vor fi timbrate și vor conține declarațiunea, că ofertentul cunoaște condițiunile de contract, precum și caietul de sarcini în toate amănunțele lor și să supune necondiționat aceluia.

Planurile, caietul de sarcini și condițiunile de contract se pot vedea în cancelaria Eforiei școlare, în zilele de lucru dela 9-12 și dela 3-5 ore.

Formularele de deviz cu măsurile date și cu prețurile corespunzătoare ca bază, se pot lua din cancelaria Eforiei școlare, pe lângă prețul de 10 coroane bucată.

Eforia școlară își rezervă dreptul a hotărî liber asupra ofertelor, fără considerare la suma devizului

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 2/15 Iulie 1914.
Eforia școlară centrale gr. or. române din Brașov.

Dr. Vasile Saftu mp. preșident.
Romulus Dogariu, mp. secretar.

Expertize de credință încredințat de Minister
Tellmann Béla
Salon de modă în BRAȘOV
Pregătește în atelierul propriu Haine de Domni din stoffe moderne indigene. Confectionale de mantale englezești pentru dame și costumuri.
40-50 Pentru studenți și orășeni prețuri moderate.
Comande din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Specialitate de apă minerală.

Isvorul MATILD din Bodok
este cel mai apreciat reprezentant al apelor minerale alcalice.

Apă minerală de primul rang
care amestecată cu vin este superioară celorlalte ape minerale.

Bebutura de predilecție a cercurilor celor mai înalte sociale
care în urma conținutului și îngrijirii conștincioase și curate a isvorului, se preferă din partea medicilor apei minerale mondial renumite Gieshübler.

Cel mai bun semn
contra falsificărilor a apei minerale MATILD este limpezeala absolută până la cea din urmă picătură.
Deposit principal a apei MATILD în Brașov la firma E. O. & L. THEIL, Strada gării Nr. 25. Telefon 364 se capătă în cele mai multe prăvălii de ape minerale și în restaurantele mai de frunte.

Cu toată stima
Administrația isvorului, Iosef György,
Șepsibodok (Ardeal).

Fotografia modernă.
Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. public, că am deschis un nou
Atelier de fotografie modernă
Strada Vămei nr. 34.
În urma aranjamentului meu special pot în fiecare oada face fotografii artistice.
La dorință și în locuințe, fără urcarea prețului
Garantez executare exactă.

Cu toată stima
Wilhelm Herter,
8-50 fotograf, Str. Vămei (colțul str. sf. Ioan).

Hotel și Cafenea „METROPOL”.
Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.
Hotelul și cafenea „Metropol”
Brașov, Strada Neagră Nr. 2.
renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere.
Reg cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară.
Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public românesc.

Cu toată stima
Iancu Axente.

Conservare de mobile.
Inmagazinare de mobile și aparate de casă
sub răspundere deplină în locuri curate, aerizate, uscate.

Strămutări
cu sau fără car de mobile. Încărcări în toate localitățile mai mari. Soțoteli de spese gratuite.

B. EINZIG
8-10
BRAȘOV, Strada Hirșer Nr. 2. Telefon 37.

„TRANSYLVANIA”
bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)
recomandă încheierea de

Asigurări pe viață
în condițiunile cele mai favorabile.

Pentru proști și învățători români gr-or. dela școlile confesionale avantajii deosebite.

Special de remarcat sunt combinațiunile următoare.

Asigurări mixte cu restituirea intereselor de 3% garantată.	Asigurări de pensuni simple combinate cu asigur. unui capta
Asigurări simple și mixte cu participare la câștig de 40%.	Asigurări mixte cu plătitrea necondiționat de 2-ori a capitalului

Asigurări de foc
deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transylvaniei” s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață	Cor.	5,7558,58-23
Pagube de foc	„	5,635,328-12
Sumele asigurate pe viață erau cu finea anului 1913	„	12,067,702-—
Asigurări de foc	„	144,436,366-—
Capital de fondare și rezerve	„	2,696,458-—

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiu prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj cum și prin toți agenții din comune.
Agentura principală pentru Brașov se află la d-l
— H. Herman, Strada Porții Nr. 51. —

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se — primesc în condiții favorabile în serviciul institutului. —

ORIENT.
Intreprindere internațională de comerț și Transport.
Telephon Nr. 608 Adres. teleg. Orient
Centrala Brașov. Strada Porții Nr. 71

Transportare de mărfuri dela gară, și la stațiunile de căi ferate și Vapoare calculație de chirii cu deplină garanție pentru ratele oferite în magazinări. Reprezentanță pentru toate țările din Balcan și Orient.
Referențe: Banca comercială ungară și Banca ung de credit.

Magazin cu specialități
de
Mărfuri împletite și tricotați,
de toate sorturile.
Fabrica de împletituri și
tricotage Brașov.
J. TEUTSCH & Cie
12-50
STRADA PORȚII Nr. 6.

Negoț nou de vâpseli de primul rang
Aduc la cunoștința Onor. public, a vâpsitorilor de odăi și a comercianților că am deschis în
Brașovechi, strada lungă, No. 9.
Prăvălie de vâpseli și uleiuri,
bogată asortată cu toate sorturile de vâpseli.
Am și un deposit de tot felul de scări.
Prețuri moderate. 48-30
Serviciu solid.
N. ARSU, Vâpsitor de odăi și comerciant de vâpseli